Број 38 У Новом Саду, у суботу 19. фебруара (4. марта) 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан двапут, а недељом једном и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Епархијским скупштинарима архидијецезе.

Епархијска скупштина архидијецезе биће, као што смо јавили, 22. фебруара (7. марта). Свима радикалима, који су скупштинари, света је дужност да дођу и учествују у тој скупштини, а радом својим у скупштини да докажу, да су заслужили оно поверење, које им је поклонила огромна већина бирача о епархијским изборима.

Та епархијска скупштина бираће одсеке: конзисторију, административни и школски одсек, а свршавати и друге важне послове.

Зато треба радикали сви до једног да дођу и кажу своју мушку, српску реч!

Највећи мађарски подрепаш.

У новије време почели су и Мађари да зову своје „мункаче“ српским именом подрепаша. Тек кажу: Наши мађарски подрепаши.

Узор мађарских подрепаша је гроф Стеван Тиса. Поврх свега мрзи радикалство, а нарочито српске радикале. Нема говора, а да се о њих не закачи.

Сад је тај узор мађарских подрепаша, Стеван Тиса, држао говор у угарској делегацији. Реч је била о војним издацима. Изјавио је, да имамо мало топова и мало регрута Све то треба помножити, и он радо пристаје на то. Пристао је, дакле, радосно и одушевљено да држављани даду још више крви и новца.

Но неко је од делегата пре тога споменуо, да кад држављани већ дају веће жртве, онда треба да имају и већих права; треба већ једном увести опште и тајно гласање.

Те речи је напао главар мађарских подрепаша свом жестином. Да држављани жртвују и дају, то разуме и то треба. Али да држављани добију своја права, то не разуме и то не треба.

Тиса је и опет напао радикализам свом жестином. И рекао: За опште и тајно гласање су само неколико занешењака, а иначе нема правог Мађара, који се одушевљава за то.

Изјавио је, да за тајно гласање није никако. Наравно! Јер ко би онда застрашивао бираче и куповао им душе. Није ни за опште гласање. Он је само за то да се гласање прошири. Али и то тако, да се очува превласт Мађарима и превласт интелигенцији. И нарочито је кукао, како не може и не сме бити, да интелигенција има мање уплива у државним пословима, но до сад

Што се тиче очувања мачије превласти, морамо уопште рећи, да власт и превласт може да буде само у рукама свију држављана. Свака друга превласт иде на штету целине на штету свију држављана и недозвољена је.

Нарочито, што се тиче интелигенције, морамо напоменути оне речи, да онај нема права да се назове интелигентан човек, који нема морала. Зато наша интелигенција и није ништа створила, што је у ње било мало морала. Гроф Тиса најбоље зна, каква је то интелигенција. Она је била огромном већином уз њега, док је био на власти, а чим је пао, сва му је његова интелигенција окренула леђа. Сутра да падне опет ће га оставити. Па зар на таквој интелигенцији да се зида будућност државе и држављана?!

Но од Стевана Тисе се и не могосмо бољему надати. Његов је узор данашња интелигенција, јер он од интелигенције не тражи морала. И тражи од држављана све жртве, а неће да призна право њихово. Хоће да их стрпа под скут данашње превртљиве интелигенције.

Из самосталске кујне.

Поп Михајло Медаковић, некадањи прваК самосталски, отворио је широм врата самосталске кујне и позива нас да видимо, шта се све кувало у тој кујни.

Сад је у „Народним Новинама“ написао дугачак чланак, у коме нам показује шта је све бивало у самосталној странци.

Напада понајвише Светозара Прибићевића. Вели, да је био диктатор. Кад је управа самосталне странке кандидовала једнога за посланика, он је помагао другога.

Михајло Медаковић приповеда нам, шта је било лане на српском народном црквеном сабору. Каже, да је Прибићевић са својом кликом постигао то, да су уништени многи мандати, који нису требали бити уништени. Богме, било је тога, само што је и Михајло Медаковић гласао с том кликом да ти мандати буду незаконито уништени.

Михајло Медаковић прича и о томе, шта се све догађало у школском савету, за време док је био у њему Прибићевић. Он је гласао само за оне предлоге, са којима се слагао патријарх Георгије. А зашто? На то нам одговара Медаковић, да су о томе и врапци цвркутали по крововима. Зато, што је Светозарев брат Валеријан требао постати редован професор на богословији, што је и постао

Но Медаковић иде и даље Он признаје данас, да је српска самостална странка 1906 године, за време избора, радила у потаји заједно са франковцима. Прибићевић је водио с њима преговоре, а преговарао је с њима и 1910. године, но нису се могли погодити.

Медаковић хоће за све то да натури кривицу на врат само Светозару Прибићевићу, али се види, да је о томе знала и на то пристала цела самостална странка. Занимљиво је, да је онда самостални лист „Србобран“ напао радикале, да су радикали шуровали са франковцима, иако ни један франковац није гласао за радикале, него су сви гласали против њих. Онда је „Србобран“ потрчао, да тако напише зато, да завара траг, па да то не би радикали пребацили самосталцима. Ми смо то знали и изнели на јавност, али се „Србобран“ увек отресао истине.

Но поп Михајло Медаковић не напада само Светосара Прибићевића, него брани и себе, што се доближио владици Михајлу и бану. Износи, да Прибићевић нема права да икоме пребацује, што добро мисли о владици Михајлу и бану. Каже, да је цео клуб српске самосталне странке 1908. године у Карловцима решио, да бирају владику Михајла за патријарха, ако га буде хтела радикална већина бирати, но она то није учинила. Што се тиче бана Томашића, вели Медаковић, да је цела самостална странка склопила с њиме споразум, што сведочи да је имала вере у њему.

Поп Михајло уверава, да он и сад још стоји на програму српске самосталне странке и на политичком пољу и на автономном пољу, и радиће у том правцу. До сад с тим програмом у руци није радио добро, што и сам признаје. А шта ће бити сад, видећемо, кад се састане српски народни црквени сабор. Само да му после и опет не буде други крив, за којим ће морати ићи „ради партијске дисциплине“. Ако буде ишао за владиком Михајлом кога данас толико обожава, неће помоћи автономији нашој, него ће јој само одмоћи. То се већ данас, може унапред предвидети.

Парастос у помен Милетићу.

Срби Великобечкеречани приређују сад у недељу 5. марта на заузимање опште познатог старог народног борца чика Лазе Станисављевог парастос др. Светозару Милетићу у Ваведенској (градноличкој) цркви.

Чика Лаза је стари овејан радикал, члан Матице Српске, и 16 година је био непрекидно члан црквеног одбора, све док није куеновштина довела садању подрепашку управу. То је јасан доказ, какав углед ужива чика Лаза код овдашњег грађанства својом разборитошћу и карактером. У договору са својим једномишљеницима, он је узео ствар приређивања парастоса у своје руке, сам је отишао свештенству градноличком и пријавио је, да желе да приреде парастос, како и Великобечкеречани не би заостали од осталих места српских, а нарочито баш Бечкерек не би смео изостати, јер је покојни великан и љубимац народни баш овде у Бечкереку и стварао народносни програм, познат под именом „Бечкеречки програм“. Чика Лаза је саопштио свештенству, да ће он (иако није богат човек) платити како цркви тако исто и свештенству, нашто је свештенство изјавило, да ће оно парастос бесплатно обавити. Затим је чика Лаза обишао све главније људе и свугде и на сваком месту, где год је дошао са којим братом Србином, позвао је сваког да у недељу после богослужења дођу у градноличку цркву на парастос.

Тако је отишао и председнику садање црквене општине, те је и њему саопштио, да ће се одржати парастос др. Светозару Милетићу, и позвао га као председника да и он дође. Но председник не би био ко је, да своју срдиту немоћ не би показао.

Раздерао се на чика Лазу са речима, да он зна да то радикали приређују, и употребио ону отрцану браниковачку клевету, да радикали праве себи рекламу са Милетићевим именом, и да он забрањује да се парастос држи, а ако ко поштује Милетића, — вели — он га поштује, јер му је био у своје време војник. На то му је чика Лаза са свим мирно и достојанствено одговорио: „Ја нисам дошао код вас, да вас за дозволу молим, него сам дошао као председнику црквене општине да вас позовем, а ви нисте у власти да нам забрањујете, нити нам можете забранити држање парастоса. А када сте и ви поштовалац нашега неумрлог великана др. Светозара Милетића, како ви и остало све ваше друштво овде и свугде, нигде да се сетите да одате достојну пошту према сени покојног народног мученика. (Делом доказује он да не поштује Милетићеву сен. пр. ур. „Заставе“) На то се Ђорђевић раздерао и викао, да он забрањује и не дозвољава да се парастос држи. Но зато ће ипак сви свесни Срби Бечкеречани учествовати при парастосу.

Пре него што је чика Лаза отишао др. Ђорђевићу, срео га Стојан Стакић учитељ перлески, а брат нашег поп Стакића, који га запита: Како чика Лазо, шта радите? Ето — рече — приређујемо и ми Срби Бечкеречани др. Светозару Милетићу сад у недељу парастос. Пријавио сам и нашем свештенству, те идем и председнику др. Ђорђевићу да и њега позовем. Нашто му Стакић примети: Врло добро, тако и треба. И после овог разговора сљедила је посета горе наведена код председника. После тога отишао је у црквену општинску канцеларију, где је затекао само новоизабраног перовођу. Те позове и њега да и он присуствује парастосу, нашто му је перовођа обећао да ће доћи и похвалио чика Лазу, како је то лепо и да тако треба свугде где год Срби живе да се парастоси одрже, и упутио га, да отиде и председнику црквене општине да и њега позове. Чика Лаза му је затим рекао, да је био код председника и причао му је, како је прошао код њега. А перовођа занеми, спусти се у столици и наступи пауза, те после извесне паузе проговори, тај старац не зна ни сам шта хоће.

Прилози за Милетићев споменик.

У Белој Цркви скупљени су ови прилози: Мита Ђорђевић-Нанчић 10 круна, Константин Симовић 5 круна, Негосин Живковић 3 круне, Васа Милутиновић и Ферко Марковић по 2 круне, Светислав Ристић, Мита Цветковић и Радован Стефановић по 1 круну, Љубомир Андрејић 20 пот., укупно К. 25·20.

— Из Ујме примљен је прилог од 34 круне, а приложили су: Српска православна црквена општина 10 круна, Витомир Михајловић трговац 5 круна, поп Петар Стефановић и поп Алекса Топољанин по 2 круне; — по 1 круну: Ђока Станојев, Јован Поповић, Прока Јокић и Светозар Босић, — по 60 потура: Сава П. Попов и Пера Барић, — по 50 потура: Илија Стојанов по; 40 потура: Нића Николин, Крста Константинов, Миша Комненов, Паја Грнчарски и Јоса Нешић; по 20 потура: Арса Итебејац, Свезор Пантелић, Влада Јокић, Тоша Остојић, Стева Ерић, Јефта Милошев, Урош Ранић, Младен Рашајски, Светозар Оморац, Јован Мајсторов, Јован Москин, Стеван Живојинов, Лазар Гаврилов, Тима Барачков, Богдан Јованов, Светозар Јокић, Влада Гвозденов, Мита Чебзан, Коста Барић, Сава Станојев, Прока Попов, Јоца Јокић, Пера Нешић, Јован Попов, Сава Л. Попов, Љубомир Бесилин, Аркадије, Момиров, Паја Оморац, Мита Николин, Миша Милићев, Тоша Пеца, Тоша Вренчев, Трифун Живков, Нића Сламарски, Јова Имбра и Тоша Пантелић; — Лазар Ђурчин 10 потура.

— Никола Иришки из Новог Сада 3 круне.

(Наставиће се.)

Краљ Петар у немачко француском рату.

Познато је већ, да је данашњи српски краљ Петар учествовао године 1870 71 у немачко француском рату као капетан у француској војсци. Поводом посете краља Петра у Риму, споменуо је један талијански лист догађај, у коме је краљ Петар био јунак. Приликом једног извида ухватила је њега и једног кадета његове компаније пруска патрола. Пруси одведу своје заробљенике у свој табор на десној обали реке Лоара. У ноћи пошло је краљу Петру за руком, да дође до свога заробљеног друга и с њиме заједно да се довуче до обале Лоара. Краљ Петар знао је, да је на левој обали француска стража, па се одлучи да преплива бујну а дубоку реку, али кадет није знао пливати. Краљ Петар није га хтео оставити, него заповеди, да му скочи на леђа. Краљ Петар је препливао реку заједно са теретом, а кадет у страху толико га је стегао око врата, да се већ почео био гушити. Тако се краљ Петар избавио ропства. Он сам радо прича овај догађај и тврди, да је то његово највеће дело.

Американски новац у Угарској.

Поштанска звања у Угарској саопћавају, да су угарски исељеници путем поште послали из Америке својим породицама године 1900.: 37 милиона 240 хиљада 937 круна; год. 1901.: 49 милиона 334 хиљаде 908 круна, 1902. године: 76 милиона 454 хиљаде 45 круна; 1903. године: 105 милиона 488 хиљада круна; 1904. године 85 милиона 504 хиљаде круна; 1905. године: 120 милиона 62 хиљаде круна; 1906. године: 169 милиона 519 хиљада круна; 1907. године: 208 милиона 294 хиљаде круна; 1908. године: 114 милиона 350 хиљада круна; 1909. године: 127 милиона 499 хиљада круна; 1910 године: 185 милиона 309 хиљада 922 круне. Колико је њих платило главом у Америци, колико се вратило оданде богаљева и колико је овде пропало породица — о томе нема података.

„Привредник“ и његово писање

„Српски Рад“ пише: „Привредник“ нема друга посла него прича, како су некада Срби основали у Новом Саду „Штедионицу“, па су их из ње потисли туђинци. То је додуше истина, али Срби имају два јака новчана завода, „Задругу за међусобно помагање и штедњу“ и „Централни кредитни завод“, а сваки од та два завода је јачи од новосадске „Штедионице“, имају своје филијале и раде боље од ње. Него „Привредник“ би нас ванредно обвезао, кад би поверио једном од својих „стручњака“ да испита разлоге, зашто је пропало „Трговачко Удружење“, па да нам изнесе погрешке, не би ли и ми кадгод дознали, шта управо треба радити и чега се треба клонити код таких подувећа, да не пођу жалосним трагом „Трговачког Удружења“. Ми смо већ једаред истакли, да, иако нам је жао што је то тако, ипак не видимо у том жалосном случају пропаст Српства, а „Привредник“ ето спомиње нешто, што се догодило још шесетих година прошлог века, а што су Срби Новосађани давно већ откајали и поправили.

Кобан прстен.

Кад се шпански краљ Алфонзо XII венчао са својом рођаком Мервдом, поклонио јој један леп прстен, који она није скидала с руке све до своје смрти. Пре него што су је сахранили, узео је Алфонзо тај прстен натраг. Доцније га је поклонио својој баби Христини. Мало после тога умре и она, а прстен да краљ својој сестри, инфанткињи дел Питер. Неколико дана доцније умре инфанткиња, прстен се и по трећи пут врати у краљеве руке. Он га сад поклони својој свастици Христини. После три месеца умрла је и Христина. Сад краљ није више ником давао тај кобни прстен. После његове смрти поклонили су прстен једној мадридској цркви.

Вредност мушке лепоте.

Знамо, да се лепота женскиња цени и код судова. Судови су већ више пута досудили знатне општете појединим женама, кад им о лепоти несрећним случајем, непажњом или хотимице учињен квар. Али сада је париски судбени сто изрекао, да и лепота мушкараца има своју вредност. Приликом једног судара кола електричног трамваја у Паризу, озлеђен је неки дечко на лицу, и дечакови се родитељи обрате суду, тражећи да друштво електричног трамваја плати општету за нарушену лепоту дечакову. Суд је друштво осудио, да дечку плати 2 хиљаде франака. Тиме је изрекао, да и мушкарац има права на своју лепоту.

Светски језик.

У Берну се образовала лига, која је себи ставила у задаћу, да створи један светски језик, те је ради тога основано у Берну и средишно звање за светски језик. Председник је лиги Фрај, саветник државног савеза швајцарског. Швајцарски државни савет упутиће молбу владама свију културних држава, да и оне пораде на стварању једног светског језика.

Велики завештај у корист науке.

Недавно је у Швајцарској умро неки врло имућан Француз, Август Сутрел. Све своје имање завештао је на унапређивање науке у Француској. Тако је 3 и по милиона франака завештао француској академији, 2 и по милиона франака париском свеучилишту, 200 хиљада франака Пастеровом заводу и т. д. Велики добротвор син је једног ратара из Бретање.

Време.

Према телеграфском извештају од 18. фебруара може се очекивати променљиво, ветровито време, на многим местима киша.

Изјава.

У 34. броју овогодишњег загребачког „Србобрана“ изашло је отворено писмо г. Бранку П. Николићу из Митровице. У томе отвореном писму, које је потписао митровачки самосталски учитељ Димитрије Рашић, дира се у моје лично поштење. Услед тога сам против потписника поднео у смислу § 34. казненог поступка предлог државном одветништву у Загребу ради казненог прогона Димитрија Рашића. Шат га тамо науче памети, да други пут боље пази, шта потписује.

У Митровици 2. марта 1911.

Др. Александар Рокнић
адвокат.

Брзојави „Застави“.

Стигли 3. марта.

Тисин говор.

Будимпешта. Говор, што га је говорио Тиса у угарској делегацији противу општег, тајног гласања, изазвао је незадовољство у једном делу владине странке.

Енглески сабор.

Лондон. У енглеској доњој кући примили су у другом читању законски предлог, којим се скучавају права горњег дома.

Аудијенција.

Будимпешта. Јутрос су били министар-председник Куен Хедервари и бан Томашић код краља у аудијенцији.

Број становништва у Бугарској.

Софија. Најновији попис душа исказао је, да у Бугарској има 4 329.106 душа.

Берзански извештај.

Будимпешта. Злато од 20 франака 19 круна 01 потура; злато од 20 марака 23 круне 47 потура.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

ТАЈНО! ЦУРЕЊЕ ПЕЧЕЊЕ

и све болести мјехура лечи сигурно GONOTOL, како доказују признанице. Гонотол се једе, дакле нема шприцања. 3 лончића за 12 круна шаље дневно без даљег трошка поузећем лекарна „SALVATOR“ RUMA br 150. Slavonia. 370 68 - 10

Слана сува риба!!!

Приспела је фришка, коју нудимо г. г. трговцима, и то:

шаранчића лепи	100 кила	К 58
деверика средња	100 кила	К 70
таранка средња	100 кила	К 62

ко узме на буре 2 кр. по сто кила кила.

Петровић и Пантић
Вршац, (Versecz) Banat
245 1—5

НОВО! НОВО!
J. Индик, Беч
V. Reinprechtsdorferstrasse 46.
комисионарска радња јаја, путера и живине на велико

тражим
лиферанте за целу годину.
Плаћам по најбољој цени.
253 1—4

ЛЕБАРСКА РАДЊА
НА ПРОДАЈУ.
Своју лебарску и брашнарску радњу која постоји у Модошу на главној пијаци и која добро ради **продајем из слободне** руке. За цену и условеваља се обратити власнику
Кости Апостоловићу,
229 4—6 Модош. (Torontal m)

ПАНУЧАРСКА РАДЊА
Т. Ј. Стојановића
у Митровици
потребује: **два добра помоћника,**
који су вешти кројењу, имају првенство. Плата по погодби.
180 6—6

● КУЋА НА ПРОДАЈУ ●
у Новом Саду у Ђупријској улици бр. 5. постојећа
кућа, продаје се из слободне руке.
За цену и ближа извешћа упитати у истој кући
240 2—3

НАЈЈЕФТИНИЈА ТРГОВИНА
ГРАМОФОНА
и највећи избор
● СРПСКИХ ПЛОЧА ●
у производу Зонофон, Грамофон, Премиер, Одеон, Јумбо и Фаворит
Мише Ђ. Палића у Панчеву
Телефон бр. 214. Телефон бр. 214.

Крај свију вала
Песма нас је одржала
Њојзи хвала.

Где се песма чује ту злобе нема! Зато ни једна кућа не би требала бити без грамофона, он је у кући весеље у њему ћеш чути славне певаче и певачице: као Ђамиловића, Митровића, Тодоровића, Малу Мару, Спасићку, Илићеву и друге, чувена певачка друштва, србијанске андоније, седога гуслара, весела гајдаша, војничке глазбе, тамбурашка друштва, умилно црквено појање првих композитора, шале и доскочице, декламације и беседе у свима језицима овога света.

Зато драги брате Србине, ако си намеран твој дом грамофоном окитити, обрати се на мене Србина, немој туђе прагове обијати, него твоје потребе код свега набави, а ја ћу се трудити да те у сваком погледу задовољим и трајно за поштовану муштерију одржим, и то све јефтиније него у самој фабрици не гледајући на зараду, јер то је посао поред другог рада уведен.

Ценовнике и списак плоча шаљем на захтевање сваком бесплатно.

Старе плоче примам у промену по фабричној цени.

Сваког месеца нове плоче.

Имам на стоваришту све ситнице за грамофоне и примам сваку репарацију (оправку)
1332 22—52

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.